

୧୪। କୃଷ୍ଣମାତ୍ରେର ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ ସଂପର୍କ ପାଠ୍ୟପାଠ୍ୟମେବ ଏକିକା- ପୋଲୋଚନା କରି ।

ଆହୁରେତୁ ଅମନ୍ଦେ ତଥା କହେ ଯେତୁ ମହାକାର୍ତ୍ତ ରଜାମ
ବେଳୀର ବରତ୍ରିଲେନ ଗାଁଦେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରେ କାନ୍ତିପାଲୀ କରି ଦୁଃଖରୁଷ
ରତ୍ନମାତ୍ରୀଙ୍କ ଆହୁରେତୁ ନେତ୍ର ମାନ୍ତିକାଳେ ଆହୁ ଆହୁରେତୁ ମହାକାର୍ତ୍ତ
ମହାକାର୍ତ୍ତ ବେଳୀର ବରତ୍ରିଲେନ, ଅନ୍ତିମ ବିକାଳେ ମାନ୍ତିକାଳ ଗାଁ ମଧ୍ୟରୁ
ଦିନ ଜଳ ରୂପରେ କରିବା, ରାତା ଆହୁରେତୁ ବିଭିନ୍ନ ଗାନ୍ଧିକ
ପାଦମାତ୍ରିମ ରତ୍ନମାତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ତିତା କରିବାରୁ, "ତିନି ଲମ୍ବ ଓ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରମାଣ
ଦେଖିବା କରି ଦ୍ଵିଲବ ନା, ଗାନ୍ଧାର କାର୍ତ୍ତର ରଜା ବେଳିନିରିତ ମାନ୍ତିକି
ଦୁଃଖରୁଷ ଦ୍ଵିଲ ରଜାମାତ୍ରୀଙ୍କ ମାନ୍ତିକ କରିବା ପରିବାର ମହାକାର୍ତ୍ତ
ବିଭିନ୍ନମାତ୍ରିମ ବରତ୍ରିଲେନ, ତିନି ମୁଲ୍ଲା ରତ୍ନମାତ୍ରୀ ଡା ଅନ୍ତିମମ ମହାକାର୍ତ୍ତ,
ବେଳୀର ଅନ୍ତିମ ଉତ୍ତିଷ୍ଠିତ ରଜା ନା ରୂପରେ ଦିନ ଦିନ ଗାନ୍ଧାର ମହାକାର୍ତ୍ତ
ଦିନଶୀ କାର୍ଯ୍ୟ - ଆହୁରେତୁ ବେଳିନି କାର୍ତ୍ତର ବେଳିନି ମହାକାର୍ତ୍ତ
ବେଳିନି ରଜାମାତ୍ରୀ ଅତ ଶାକି ରୈମାନ୍ତର ଦ୍ଵିଲ ନା, ମୁଦ୍ରଦ୍ଵରର ରୁ ଅନ୍ତିମ
ଗାଁ ରାତ୍ରେ ତଥା ଅଭିଷେକ ଗାଁ ରେ ବେଳିନି କାର୍ତ୍ତର ରତ୍ନମାତ୍ରି ରୁଷ କରେ
ବେଳିନି ରଜା କାର୍ତ୍ତ କାର୍ତ୍ତର ବେଳିନି ଗାଁଦେ ବେଳିନି - ଅନ୍ତିମମ
ବେଳିନି ,

ରତ୍ନମାତ୍ରି ପ୍ରମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ 'ଶିତାତରକ୍ଷିତି' (୨୮୭) ବକରି
ରାତ୍ର କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ବେଳିନି ଲିଖିତ ବରତ୍ରିଲ, ଗାଁ ରାତ୍ର ରାତ୍ରକଳ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର
ରଜା ରାତ୍ର ବେଳିନି କାର୍ତ୍ତର କରି ରାତ୍ରି ଦେବା ରୁଷ କରେ, ରୁଷ ବେଳିନି
(ଶିତାତରକ୍ଷିତି) ବକରି କାର୍ଯ୍ୟ, ବୀରମାତ୍ରୀ (୨୮୮) କାର୍ଯ୍ୟ କାନ୍ତିକି ବେଳିନିରୁ
ପଦେ ଜୀବା ଅବସାପ୍ରାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ — ଅନ୍ତିମ କାର୍ଯ୍ୟ କିମେତେ ରେ ନିରାକାର
କରୁଥିଲା, କରି 'ରତ୍ନମାତ୍ରୀ' (୨୮୯) କାର୍ଯ୍ୟ ଦାତା ତିଜାକିନ କରୁଥିଲା
ବେଳିନି ରାତ୍ରି, ରଜାକିନି କାର୍ତ୍ତର ବେଳିନି କାର୍ତ୍ତର ବେଳିନି କରୁଥିଲା
ରାତ୍ରି ନା, କାର୍ତ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ରାତ୍ରିରେଲେନ ବେଳିନି ରାତ୍ରି କାର୍ତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ,
'ରତ୍ନମାତ୍ରୀ' (୨୮୧୫) ବେଳିନି କାର୍ତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ, କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵିନି ଅନ୍ତିମମ
ପାରିବିତି ଅନ୍ତିମ ରାତ୍ର କାର୍ତ୍ତର ବେଳିନି ରେ ବେଳିନି ରେ ବେଳିନି ରେ କାର୍ଯ୍ୟ।
ରାତ୍ରକାରିତି ଅନ୍ତିମର ପାରିବିତି ଅଭ୍ୟାସରୁ ଅଭ୍ୟାସ କାର୍ଯ୍ୟ
କରୁଥିଲା, କରି କାର୍ତ୍ତ କାର୍ତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ 'ବେଳିନି' କାର୍ଯ୍ୟ, 'ରତ୍ନମାତ୍ରୀ'
କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ କରୁଥିଲା, କାର୍ତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
ଦଶମାତ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ କରୁଥିଲା ରାତ୍ରି କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ

ଦୁଇମାତ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରକାଶକାନ୍ତିକୀ ବେଳାଷ୍ଟନେ ବୁଝି, ଏହାରେ
ଅନ୍ଧିକାରୀ ଛାତ୍ର ପାଠ୍ୟର ଉପରେ ଚାଲିଥିଲା । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଆଜିର
ଲୋକାନିକ ବିଜ୍ଞାନ କେବେ ଉନିକି ଜାତରେ କବିତା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲା
ଦେଖାଇଲା, ତୁମ କୁଞ୍ଜାରୀ ଅବଦଳାନ୍ତରପାଇଁ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦୁଇମାତ୍ରାଙ୍କ
ପାଠ୍ୟର ଯେବେ ବିଦୃତ ଅଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ ହେଉଥିବା କାହିଁ ପାଇଁ
ଦେବତାଙ୍କ ଆଶାରେ ମଲାମିତି । ଦାନରୂପ ଅଳ୍ପ ବୈଶିକାର କରୁଥିଲା, ଦୁଇପାଇଁ
ଫେରିଲା ବେଳା ବେଳାଙ୍କ ଭ୍ରମ କରିବାର କବି ଶାରୀରି ପାଇଁ ଚାହିଁଲ,
କେବୁନ୍ତରେ କମାନ୍ତର ପାଇଁ କରିବାର କବି ଶାରୀରି କବି କରେ
ନିର୍ମାଣ ଅଳ୍ପ, ଫେରିଲା କରୁଥିଲା ଶାରୀରି ବେଳାନ୍ତିକ ଅଳ୍ପ ପିଲିତ
କାଳର, ଦୁଇର ଉପରେ ବେଳା ବେଳାରେ ଅଭିଭାବ କରେ ନିର୍ମାଣ, ଏହାରେ
ଅଳ୍ପ କରେ କରୁଥିଲା ରୌଣ୍ଡର ଦାନରେ ଆଳା, ଦାନରେ ଫେରିଲା ଏହା
କରୁ ନିର୍ମିତ ଅଳ୍ପ, ବେଳାରେ ଦୀର୍ଘଜୀବି କମାନ୍ତର ଅଳ୍ପ ପାଇଁ ରୂପରେ
ଦୁଇମାତ୍ରାଙ୍କ ଆଶାରେ କରିଲା ।

ଛବି ଓ; କିମ୍ବା ବୁଝିବାରେ କଣାକାର୍ଯ୍ୟ? ଏ ଲପ୍ତି
ଜୋହେ, କୃତ୍ସମାନିକୁ କାହାରେ ଦୀର୍ଘିତିର ଶେଷଭାଗ, ଉପରେର ବେଳିକାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ମିତ
ଦ୍ୱାରା - ଦ୍ୱାରାରେ ମଧ୍ୟାମ, ଅତ୍ୟ- ଅତ୍ୟ- ପାତାଳ, ଅର୍ଦ୍ଧଲୋକ- ଅର୍ଦ୍ଧଲୋକ, କୃମଳ-
ମୁଖର ଅଛିର ରହିବା, ଛବି ପାତ୍ର, ବୀର ଓ ରହିବା ରହି କୃତ୍ସମି —
କଣାକାର୍ଯ୍ୟ? ତମମାତ୍ରୀ ବିଶ୍ଵାଳତା ଓ ଜାଗିରେ ସମ୍ମା ଉପକଳ୍ପନା ଆବଶ୍ୟକ
ମୁହଁନ୍ତିକ ଅଭିଭିଲ, ତିଳାତଣାମଧ୍ୟ ଓ; ମେହନାଦରେ ତରୁ ଏହି ମୁହଁନ
ବେଳିକ- କିନ୍ତୁ ଏହିଲୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚାହିଁ କରୁଥିଲେବା କୃତ୍ସମି ଆବଶ୍ୟକ
ବେଳିକାର୍ଯ୍ୟ? କାହୁଁ ଅତି ଉଚ୍ଚ ବେଶଗତିର ତିବି ଦ୍ୱାରାମଧ୍ୟ, କିନ୍ତୁ
ଦେଖିଲୁଗାରେ. ହାର୍ଯ୍ୟ ଏହି ଶାକି କିଲ ନା କାହିଁ କେବୁ ମା ଉପକଳ୍ପନା ବୋଲୁମାର୍ଯ୍ୟ
କାହିଁ କଣାକାର୍ଯ୍ୟ? କାହିଁ କୁଣ୍ଡି କାହିଁ କାହିଁ, ଆନନ୍ଦିର କୁଣ୍ଡି, କୋଣା
ଦେଖିଲୁମା ଏବଂ; ବେଳିକିର କାହିଁକି ପରିଷ୍କର, ଏହିଲୁଗାରେ ମର୍ଯ୍ୟ କୁଣ୍ଡି

କୋର୍ମା; ଲାଶାନ୍ତା ହିଲ ପା, କୁଣ୍ଡଳାର୍ ଗର୍ବ କୃପିମ ଜ୍ଞାନିକତା; ବ୍ରଦ୍ଧିର,
ଚଲେଇ, ଯଥାଦ୍ୟଶିଖତା; ଅବାହନ୍ତା ଶିଖ ଆକାଶ ଚଲମରକ୍ଷା ହିନ୍ଦି ଘରୀ ଥିଲେ,
ମୁଦ୍ରାନ୍ତର ଭିନ୍ନ ଧାରାର୍ ପରି ମହାରାଜାରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର, କିନ୍ତୁ
କିନ୍ତୁ; ଯାହାରିକ ଅଭିଭାବାଳ ଘୋରାଦେଇ ପ୍ରତିକ୍ଷା ଗୋପନି, ରାତ୍ରିଶାତ୍ରା
ଦ୍ୱାରା ଘର; ବ୍ରଦ୍ଧିର ଦେଶରୁକୁ ଦ୍ୱାରା ଧାରାର୍ ଓ କାତୀଭାବାଦୀ ସବୁଦ୍ଵାରିଲେ
ହିନ୍ଦିରିକି କରେଇ,

କଣ୍ଠିଳ ପୁଣି ଦୀର୍ଘ କମାଳ ଅନେକ ପ୍ରକାଶକୁ ପରିଚୟ କରିଛନ୍ତି, ୧୯୫୦ ମୁହଁମାତ୍ରାତ୍ମକ ରଜାମାତ୍ର କିନ୍ତୁ ମାତ୍ରାଲ୍ୟ ଅନ୍ତିମ ବୋଲ୍ପାତ୍ର, ତୁମେ ଏହି ବୀର୍ଜନ୍ତ—
ବିନ୍ଦୁ, ବିଶାଳଙ୍ଗ, ବୁଦ୍ଧି ବିଜନ୍ମ,
ବିଲମ୍ବିତ ପୁଣ୍ୟ, ଦୋଷୁଲ ଅନ୍ତିମ
ପାଦିକାତ ପୂର୍ବକାର ବିନ୍ଦୁ କୋଣ୍ମା

କିନ୍ତୁ ଏ ରହମତ ଉପାଦାନ ହୁଅଥାବଦି ବେଳିମାନଟିକ ଅଧିକାର ଛାତିଲୁ ଖୋଲାଯାଇଥାବଦି
ଦେଇବ କାହାର ନାମର ଜ୍ଞାନ କାହାର ନାମ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

କିମ୍ବା କିମ୍ବା ନେତିଜାନାଟିଲି ପାନବୀର ଶକ୍ତି, ବେଳିକାଣି କମ୍ବର୍ ରେମଙ୍କୋ, ଗାଁ
ପୁଅନ୍ଧର ଚକ୍ରିଙ୍କ, ଗାଁ ପଞ୍ଜୀଆମ ଦେଖିରେ ମୀଳାନ୍ଧ, ଗାଁ ଛୁଟ୍ଟୁ ଘଟେଟ୍, କିମ୍ବା କିମ୍ବା
ଛୁଟ୍ଟୁରେ ପ୍ରୋକେଡ଼ି, ବାହାରା ରୂପ, କାନ୍ଦ ଗାଁ ଚକିଷେ କାନ୍ଦର୍ମର୍ ରୋଟର ରୂପ,
ଯେକ୍ଷିଲା କହିଲି ଜାତି ରେତୁ କିମ୍ବା ପାନବୀ ଲୋଲାତ ଖେର, ଲାଲମା, ପ୍ରମାଣାଜାର
କର୍ମ ରେ ଜାହାଙ୍ଗୁପଥ, କର୍ମିତ୍ ବୀର୍ଜ ଦୁରାନାର କର୍ମ ଆଣାଦିଲା ନାମକ୍ରତେରମୁତ୍
କାନ୍ଦିଲୁ ପାନବୀ କାନ୍ଦିଲୁ, ଗାଁ ପଞ୍ଜୀ ହେଲୁଜାଲ୍ ଗାଜାଲି ପରିଜାତ୍ରେ ବେଳାମୁଣ୍ଡି
ନାଗିତେ ପରିତ କମ୍ବର୍, ଦେବକମ୍ପିଶୁଲି ଦେବକମ୍ପିଶୁଲି ପାନବୀ ନମ୍ବର, ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନୀ
କି ଗାନ୍ଧେ ଲାଭକରଣ କଲିତ, ବେଶ୍ୟ ଗାନ୍ଧେ ବେଳାମୁଣ୍ଡିଲୋକ, ତିଶକରମାଲା
ଶାହିଲି ରମନା ମଜାନାର୍ଦ୍ଦି, ଜାମୀର କିମ୍ବା ପାନବୀ କମ୍ବର୍,

ଏହି ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠାତେ ଦୁଃଖମାତ୍ର ବେଳିଆପ୍ତ୍ଯାଙ୍କ ନେତ୍ର ଗୁରୁମାତ୍ର
କରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୀର ଓ ରତ୍ନକରୁଳଙ୍କ ଘୂରନ କୁର୍ରା ଖ୍ରେଷ୍ଟରେ
ଚରିତ୍ର୍ୟାଙ୍କ ବେଳିଆପ୍ତ୍ଯାଙ୍କ ନିତେ ଯେବେଳାକୁ, ଶ୍ରୀ କଣ୍ଠାତେ ନେତ୍ର ଓ ନାନୀତନ୍ତ୍ରି,
ଶ୍ରୀ ବେଳିଆପ୍ତ୍ଯାଙ୍କ ମିଳିବିଳ ଶାର୍ଦ୍ଦର ଜାଗ — ସମ୍ପିଳାତ୍ମକ ଧରିବିଳା ଦେଖାଇଲେ
ପ୍ରତିବିଷ୍ଵାସ ଦେଇ, ଆପଣାଶ୍ରୀ କୁର୍ରାତେ ବେଳି, ବୋଲି ମୁହଁଦୂର ଆପଣି
ବେଳିଆପ୍ତ୍ଯାଙ୍କ ଲ୍ଯୁକର୍ମି ଦେଖାନ୍ତି ବେଳିଆପ୍ତ୍ଯାଙ୍କ ଜାଗର ଆପଣି,

ଓঠা কলার ছুলে দিল, তবি যেন্না কলানি বিশু

निष्ठारूप चोरा दर्शि कठले गाड़ा, रेल, बंद्रकी लिहिक करिता।
ब्रह्मद, उक्त उदयो चोलिक शीतिकिंवा लिहारा रुची अवं रक्षाशक्तिपूर्व
जानाक्रिक करिता। विष्वमत्ता कीकरार, गंगा लिमाति शीतिकिंवा-सुष्करु
(करिताली, अमरावती - १८९०; वै निष्ठारूप - १८८० अवं 'विष्वकिंवा' भृत्या)
किंवु अतिरा दुल खेढ़, अद्वारा बंद्रकी कामाक्षित्तरा! मुख्य दुका
देवास्त लाग, काष्टक्षय, लंदेला, रोली, बीमा प्रदूषि भवत करिता
करुणार्थि निष्ठारूप करिता! अनुग्रह करेत्रिलेन, द्वा ब्रह्मदेव! मुख्य अक्षिता
मुख्यार्थ बहारू, अनुशुलि ब्रह्मदेव! दुर्मिळार्थ लग, द्वा नाशार्थ शीति
शीतिकिंवा! अर्था अर्था रुचि रुचि रुचि-कदम्ब! दद्वामार्ही
उमलकि रुचि रुचि, अम, प्रदूषि ओ अद्वेषाप्रेष निष्ठारूप एव शीतिकिंवा.
दम्भार्थ अम्भुकाम्भार्थी ओ निष्ठारूप, निष्ठारूप अक्षर लाठीता
ब्रह्मद तरो, निष्ठारूपाक्षर गळा करिता! रुचे रुचार्युक्ता! गीकरा गहा
तिरि अम्भुक्ति अतिरा! गाक्षित्तरे निष्ठारूप, निष्ठारूप लिहित्ते देविष्य,
रुचाक्षित्तरे रुचाक्षित्तरे गंगा गंगा तिरि ना, दले सादामिष्ठार्यु झटना
जार अम्भार्थ तिरि अष्टम अक्षर अक्षर अक्षर अक्षर, हृष्टामार्ही छिक्केशनीवि
जास ओ बुक्करार्थ अतीकरा शुक्लादि गुणार्थे गंगा शीतिकिंवा-उपलि अर्थ
कैक्ष्यर्थे नभु, रुक्त गरो जातिनार्थे बंद्रकी शीतिकिंवा अक्षरार्थे
रुचित्तु गंगा अमा।

କୋଣାର୍କ ଶୈଳି ପରେ ଏହା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

କରି ରହି ପାଇବ ନାହିଁ ନି, ବେଳୁଣି କେବଳକୁ ମର୍ଯ୍ୟାନ ପାଇବ
କୁଥା? କୁଥା? ଏବେ ଚିତ୍ରିତ୍ତ କିମ୍ବା